

ЩЕ КРОК ДО НАУКОВОГО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

(Мова. Культура. Взаєморозуміння: зб. наук. праць. – Дрогобич: Коло, 2011. – Вип. 1. – 372с.)

Цей збірник публікує матеріали наукової конференції «Мова. Культура. Взаєморозуміння» Поставлена проблема для сучасного теоретичного мовознавства і лінгводидактики є актуальною і обговорюється на різних наукових рівнях і в різних виданнях.

У матеріалах конференції репрезентований досвід українських, а також зарубіжних учених, які розглядають питання контрастивної лінгвістики і процесу запозичення мовних одиниць, перекладознавства, теорії і практики комунікативної взаємодії і взаєморозуміння, інтерпретації художнього тексту, міжкультурної комунікації, лінгводидактики.

Учасники конференції представляють широкі філологічні кола майже з усієї України – С.Я. Єрмоленко, О.В. Любашенко, О.А. Стишов, Г.М. Сютя (Київ), А.П. Загнітко (Донецьк), О.А. Ільченко, О.О. Скоробогатова (Харків), Г.П. Євсєєва (Дніпропетровськ), Г.М. Ковальова (Краматорськ), Л.В. Струганець (Тернопіль), Ф.С. Бацевич, Л.П. Васильєва, І.М. Кочан (Львів), І.В. Волошанська, С.Є. Гайдук, Т.А. Космеда, І.П. Михайленко (Дрогобич) та ін.

Матеріали, подані у збірнику, поділяються на сім розділів: «Контрастивні лінгвістичні дослідження і проблема запозичення», «Парадигма культурної комунікативної взаємодії та взаєморозуміння», «Проблема становлення літературного мовного стандарту», «Багатомірні інтерпретація художнього тексту та роль персоналій у літературознавчому процесі», «Переклад як діалог культур», «Навчальний процес в аспекті проблем міжкультурної комунікації і лінгвокультурології», «Міжкультурний освітній простір; запозичення досвіду».

У сучасних умовах глобалізації світу, зокрема розбудови мовної компетенції носіїв різних мов, важливого значення набувають роботи, пов'язані з контрастивними лінгвістичними дослідженнями і проблемами запозичення. І тут аналізуються як загальні питання (І.М. Кочан «Запозичена лексика у сучасному мовленні»), так і окремі, часткові (А.П. Загнітко «Контрастивна українсько-німецька граматики частки: типологія і лексикографія», О.А. Стишов «Словотвірні гнізда з вершинами-неологізмами в сучасних українській та російській мовах»). За змістом із цим розділом пов'язано ряд доповідей із порівняльної стилістики. Особливий інтерес викликає доповідь

Н.І. Кушиної «Віра Річ – творець самобутньої англійської шевченкіани», у якій висвітлюються основні риси перекладацького методу Віри Річ на різних рівнях, із урахуванням прагматичного аспекту рецепції її перекладів поезії Тараса Шевченка.

Актуальним проблемам комунікативної лінгвістики присвячені роботи Т.А. Космеди, Б.М. Юськів, І.П. Михайленко, Г.П. Євсєєвої. Особливий інтерес становить дослідження Т.А. Космеди «Его і Alter Ego у парадигмі сучасних гуманітарних знань», у якому простежується сутність процесу автокомунікації саме з огляду на сучасну міждисциплінарну парадигму знань / психологія і літературознавство, юриспруденція і філософія/.

У сучасному полімовному просторі важливе місце посідає проблема культури мовлення і стилістики. Цей аспект мовознавства репрезентований у збірнику доповідями працівників відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України Г.М. Сjuta «Поетична норма у категорійному апараті сучасної лінгвостилістики» та С.П. Бибику «Роль усної мови у становленні літературного стандарту». Значний інтерес викликають і роботи Р.Б. Шевціва «Проблеми міжмовної координації термінів економічних наук» та О.А.Ільченко «Структурно-компонентний аналіз метафоричних словосполучень економічного дискурсу преси ХХІ ст.».

У четвертому розділі збірника розглядаються питання багатомірної інтерпретації художнього тексту та ролі персоналій у літературознавчому процесі. Цим проблемам присвячені дослідження Ф.С.Бацевича, Г.М. Ковальової, О.О. Скоробогатової, С.Є. Гайдук, М.Р. Мацькович, О.О. Волобуєвої та М.М. Чобанюк.

Варта особливої уваги доповідь Ф.С. Бацевича «Пресупозиції й абсурдний художній текст», у якій «...пресупозиція /презумпція/ розглядається як особливий різновид логічного слідування, когнітивного виведення, спільний фонд знань учасників спілкування про світ, його організацію, місце людини в ньому тощо» (с. 147), що відіграє важливу роль у міжособистісному спілкуванні.

Значний інтерес становить дослідження О.О.Скоробогатової «Грамматическое представление мотива одиночества в русской поэзии», у якій у процесі аналізу значної кількості поетичних творів різних авторів (В. Шаламов, О. Блок, І. Бродський, М. Цветаєва), доходить висновку, що «Морфологічна селекція, що приводить до утворення морфологічної домінанти тексту або морфологічного контрасту, є продуктивним поетичним прийомом» (с.174).

Цілком природно, що у збірнику значна кількість робіт присвячена навчальному процесу в аспекті проблем міжкультурної комунікації і лінгвокультурології. Слід відзначити доповідь доктора філологічних наук, професора, член-кореспондента НАНУ, завідувача відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України С.Я. Єрмоленко «Сучасний підручник з української мови: соціокультурний запит і пропозиція». Аналізуючи проблему необхідності створення новітніх підручників з української мови для школи, у яких унаочнено мотивацію вивчення державної

мови як консолідуючого чинника суспільства, як основи українознавства, автор підкреслює розвивальне його значення для формування особистості підлітка.

Безумовно цікавою в цьому плані видається доповідь Т.В. Симоненко «Методичні технології у процесі реалізації лінгвокультурологічного підходу до навчання рідної мови в школі».

«Культуромовний аспект формування особистості майбутнього філолога» став предметом цікавого, глибокого дослідження Л.В. Струганець, оскільки формування мовної особистості в сучасних умовах – процес складний, потребує пошуків нових форм і методів, які б забезпечили становлення ерудованої, інтелектуально розвиненої особистості високої духовної культури. Вважаємо, ця доповідь заслуговує на особливу увагу.

Значним внеском до вирішення проблем лінгводидактики є і роботи Г.Ю. Богданович, Л.П. Васильєвої, Л.Р. Гаврилик, М.Й. Матковського, Т.П. Бесараб.

Новизною відзначаються доповіді, в яких репрезентовано зарубіжний досвід міжкультурної освітньої комунікації. Так, «Функції університетської мовної освіти в європейському мультикультурному просторі» – тема доповіді О.В. Любашенко, О.Р. Павлішак та О.І. Гутиряк, які дослідили питання навчання педагогічної комунікації як складової підготовки соціального педагога в Австрії, В.М. Пітин висвітлив проблему педагогічної комунікації у професійній компетентності вчителя Франції, з досвідом Німеччини у полікультурному вихованні познайомила у своїй доповіді З.П. Хало, І.В. Волошанська здійснила дослідження на тему «Зміст та сутність суб'єкт-об'єктної взаємодії та її вплив на процес іншомовної комунікації».

Навіть загальна характеристика змісту збірника наукових праць «Мова. Культура. Взаєморозуміння», укладеного за матеріалами наукової конференції, дає уявлення про широту наукових проблем і шляхів та методів їх розв'язання. Аналізований матеріал значний як за широтою представлених у ньому сучасних аспектів лінгвістичних досліджень, так і методів мовного аналізу. Звичайно, ці роботи не могли вирішити всі питання, які стоять у сучасному мовознавстві, але є важливим імпульсом для подальших пошуків науковців у окремих напрямках.

Отже, цей збірник є вагомим внеском у розвиток мовознавчої науки і може прислужитися всім, хто цікавиться сучасними проблемами лінгвістики, лінгводидактики та культурології.